

FAMÍLIA PUIG

Origen

Dintre dels cognoms que, sense fer referència a noms propis relacionats amb la geografia, però de descripció geogràfica, Puig és un dels catalogats per Enric Moreu-Rey en el seu corpus de noms analitzats al seu llibre "Renoms, motius, malnoms i noms de casa", dins el grup que s'han donat o repetit amb més freqüència a Catalunya. No és d'estranyar, per aquesta raó, que hi hagin tants Puig a terres catalanes.

Un puig és una elevació de terreny, com un turonet, acabat en punta. Prové del llatí "pòdium": muntanya. El pòdium era el seient alçat, preminent, utilitzat per les autoritats romanes. Entès, doncs, com lloc o terreny elevat, i atès que la nostra terra està plena d'aquests turonets, no és d'estranyar, que amb tants puigs, hagin moltes persones relacionades amb algun d'ells i que en prenguessin aquesta paraula o motiu com a renom, sobrenom o cognom, en el decurs dels segles. I, així, no es gens rar la quantitat de nissagues Puig a Catalunya, i que, en els seus orígens no tinguin relació uns amb altres.

Història

Escampats per tot el Garraf i especialment en el triangle Vilanova de Cubelles, La Geltrú, Sitges, Sant Pere de Ribes, existeixen múltiples famílies de cognom Puig. En els seus orígens pràcticament totes, les d'aquesta contrada devien sorgir d'una mateixa nissaga. Igualment es donava aquest fenomen, en aquesta comarca, amb altres cognoms tals com Rei, Palmeta, Miró, Ferrer, Catasús, Fontanals, i d'altres. Com l'endogàmia era freqüent, al llarg dels segles es fàcil anar trobant aparellats aquests cognoms, sense que tinguessin present, els qui els portaven, que, en origen, tenien les mateixes arrels.

Com he escrit, la família Puig era un exponent més d'aquest fenomen, per la qual cosa, es difícil sense una bona documentació, saber amb certesa la relació existent entre Puig i Roig i Catasús i Ferrer... I aquests cognoms, aparellant-se van sortint periòdicament sense que puguem testificar de quins Puig, Roig, Catasús, Ferrer, es tracta.

Respecte a la nostra nissaga Puig, tenim, però, un document molt acurat, de mitjans del segle XIX, elaborat amb molta paciència de recerca en els arxius parroquials de la contrada, que ens permet, amb bona dosi d'exactitud, establir l'arbre genealògic dels nostres i fer una petita història de la família.

Varis són els trets per a fer aquesta breu síntesi de la història familiar. En primer lloc cal assenyalar que els Puig dels que som originaris, tenen el seu bressol a Sant Pere de Ribes, a un mas que, successivament transformat, encara es conserva amb vida avui dia, habilitat com a centre públic d'ensenyament: Can Masset. Era una gran finca de conreu, dedicada a la ramaderia i conreu de la vinya, garrofers i prats de pastura, vassalls del Senyor del Castell. Poc a poc la finca es va anar esmorteint, es van vendre terrenys, dels que bona part actualment ocupen el casc urbà de la vila i alguna urbanització de l'entorn. Els avis s'anaven passant l'heretat, fins al menys farà cent anys. Però, en concret, la nostra nissaga va deixar Can Masset a mitjans del segle XVIII.

El primer Puig, conegut per mi, de la cadena familiar, és en Bartomeu, nascut abans de la primera meitat del segle XVI. Després d'aquest es van anar succeint els avis Puig a Can Masset, cassats successivament amb noies Roig, Palmeta, Massó, Corbella, altra vegada Roig, Catasús, Miró, de nou Catasús, una altra Miró, Vendrell i, finalment Magrinyà, en un bon rosari de generacions fins a l'àvia Maria Magrinyà Rovira.

A cavall entre La Geltrú i Sant Pere de Ribes existia, hi encara existeix, una esplèndida finca coneguda com Solers. Era, d'antic, propietat de l'Ordre dels Agustins, en concret del convent de Sant Agustí Vell de Barcelona (a tocar del carrer Comerç davant de l'antic mercat del Born, entre la Ciutadella i santa Maria del Mar). La utilitzaven els monjos tant per tal de retirar-se en la seva vellesa, com per proveir-se d'aliments. Un cop a la setmana, un cavall tirant d'un carro, portava als monjos de Barcelona tota mena de queviures produïts a la finca. I, en tot cas, també s'utilitzava com a refugi en els no pocs casos de malalties, grans pestes i d'altres calamitats que freqüentment assolaven les ciutats.

La finca, de sempre era manada per una família de masovers administradors, activitat que se la passaven d'hereu en hereu. Tenim constància de que les famílies Giral i Artigues, foren de les més antigues que ocuparen Solers. I, a partir de l'any 1786, aquestes tasques passaren a mans dels Puig, amb la qual cosa queda clar que la nostra branca s'aparta, o ja s'havia apartat de Can Masset, en aquesta data, per raons d'heretatge.

Els Puig van continuar al servei dels frares més enllà de la desamortització de Mendizabal i van continuar a Solers amb el nou propietari, el banquer barceloní Manuel Girona, i igualment amb el Marqués de l'Argentera, Eduard Maristany i Gibert, que a principis del segle XX se la va comprar a en Girona. Van seguir fins a la guerra civil espanyola de 1936, en que l'oncle-avi Manel Puig Vendrell va ser l'últim administrador de la finca de Solers.

Per tant, hi ha a Solers un seguit d'avis Puig que configuren la segona part d'aquesta història. La primera hem senyalat que fou la de Can Masset. Solers, recentment fou adquirit per l'empresa que se'l va adjudicar, Casinos de Catalunya, com a Casino de Barcelona. Actualment el Casino s'ha traslladat a Barcelona i ignoro el destí final de la finca.

El primer Puig del que hi ha constància que era administrador a Solers és l'avi cinquè, en Cristòfol Puig i Roig, que es casà dues vegades. Crec que tots els fills, vuit en total, foren de la primera muller, que havia maridat l'any 1786. Era l'àvia cinquena Gertrudis Ventosa. L'hereu, en Cristòfol Puig Ventosa, nascut l'any 1787, es casà amb la sitgetana Pelegrina Catasús, àvia quarta. Aquí s'enllaça el parentiu de nou amb el meu cunyat Miquel Ferrer Puig, casat amb l'Anna Catasús.

Els avis quarts continuaren a Solers com administradors, tingueren tres fills. El gran, nascut l'any 1814, el rebesavi, es va anar a casar a Roma, suposo que per obtenir dispensa de l'església, l'any 1839, amb la rebesàvia Teresa Miró, ja que devien ser parents. Continuen la tradició de l'hereu a Solers. Els rebesavis van tenir dotze fills. Dos marxaren a fer "les amèriques" i no es va saber res més d'ells. Un d'aquests, però, abans de marxar va realitzar els esgrafiats que s'aprecien a la façana de la Biblioteca Museu Balaguer, a Vilanova i la Geltrú.

Un dels altres fills va ser en Josep Puig Miró, el besavi, que per ser l'hereu, i tal com estava prescrit li va tocar ser administrador de Solers. Havia nascut l'any 1853 i es va casar amb la besàvia Josepa Vendrell Morgades del poble de Moja, el 25 de juliol de 1878. Tingueren també dotze fills, la meitat dels quals moriren molt joves, alguns quasi infants. Josep Puig Miró, el besavi, se'n va anar a estudiar Tècnic Agrònom a Montpeller (França), obtenint el títol de Peritatge Agrònom. Dels fills que quedaven amb vida, era a l'avi Josep Puig Vendrell a qui li tocava continuar la tradició familiar a Solers, però no li agradava. L'interessava més la mecànica que la agricultura, i va cedir els seus drets al seu germà Manel Puig Vendrell, que esdevingué l'última generació de la família Puig a Solers.

L'avi Josep havia estudiat, crec que a Vilanova, Tècnic Industrial i es va col·locar a treballar en la línia fèrria MZA. Ja continuaré la seva història quan parlem dels Puig-Magrinyà, família que formà l'avi en casar-se amb l'àvia Maria Magrinyà Rovira.

Dins la família sovintejaven les vocacions religioses: monges i capellans.

Cal citar també que una de les branques dels nostre Puig, que també havia deixat Can Masset a les acaballes del segle XVIII, es va anar a "les amèriques", com tantes famílies d'aquestes contrades. En aquesta branca, els successius matrimonis foren amb els Guansé, Carsí, Casas, Carbó, Güell, Samà, Ferrer, Fontanals... actualment ja d'un parentiu molt llunyà. Josep Puig Miró fou el 12 hereu de Mas Solers. El següent i últim seria l'oncle-avi Manel Puig Vendrell.

Afegim, per últim, en aquest resum, que el besavi Josep Puig Miró, en casar-se amb la besàvia Josepa Vendrell Morgades, tingué com a sogra a la rebesàvia Carme Morgades Gili, germana del Bisbe de Barcelona, Josep Morgades Gili i tots dos, germans de Josepa Morgades Gili que era la mare de Carme Torner Morgades, la qual es casà amb el meu avi Antoni Bach de Portolà, emparentant dues famílies que de ben lluny es tornarien a trobar cent anys després.

Es tracta, doncs, d'una família pagesa de tota la vida, fins entrat el segle XX, que en els primers temps, dels que tinc coneixement, pertanyien al que podríem qualificar com de pagesos benestants, i que quan deixen Can Masset de Sant Pere de Ribes per passar a Solers. Ho fan com a integrats a la mitjana pagesia catalana.